

1 Dichtbevolkt of dunbevolkt

Het klimaat en het landschap bepalen hoeveel mensen ergens wonen. Soms is het te koud, te droog of zijn er bergen. Dan wonen er weinig mensen.

Meestal wonen mensen op vlakke gebieden met een rivier. Dat maakt de grond geschikt voor landbouw. En mensen wonen bij het werk.

Mensen moeten zich aanpassen aan hun omgeving. De Inuit in Noord-Canada leven van de jacht, omdat het voor landbouw te koud is. In Mongolië groeit alleen gras. De mensen trekken er rond met kudde schapen en geiten. Ze leven van de melk en het vlees van het vee. In de Sahara is een woestijnklimaat. Mensen kunnen alleen wonen in een oase waar planten groeien.

In de tropische regenwouden is het heet en nat. Door de dichte begroeiing leven er weinig mensen. De Amazone-indianen leven in kleine dorpen. Het regenwoud levert voedsel.

Op het eiland **Java** wonen veel mensen, omdat de grond heel vruchtbaar is. Rijke Javaanse boeren proberen met betere zaden, kunstmest en bestrijdingsmiddelen steeds meer voedsel te produceren. Veel arme boeren trekken naar Jakarta. Die stad is overvol. Er heerst armoede.

De regering van Indonesië geeft Javanen grond, voedsel en zaden als ze verhuizen naar een dunbevolkt gebied. De regering bouwt ook nieuwe hotels op Bali en Sumatra. Veel Indonesiërs gaan daar werken voor de toeristen.

Ondertussen blijft de bevolking op Java groeien. Door betere gezondheidszorg blijven meer baby's leven en worden mensen ouder.

In **China** mogen echtparen die in de stad wonen maar één kind krijgen. Wie een tweede kind krijgt, moet een boete betalen!

In veel westerse landen groeit de bevolking nog nauwelijks. De bevolking **vergrijs**: er zijn straks meer oude dan jonge mensen.

2 Te veel of te weinig water

Het grootste deel van de aarde bestaat uit water. De hoeveelheid water verandert nooit, omdat het een **kringloop** is. Zeewater verdampst en valt als neerslag op het land. Als grondwater of rivierwater stroomt het later terug naar zee.

Meer dan 97% van al het water op aarde is zout. Met dure installaties of met een waterpiramide kun je zout water zoet maken. En vuil water weer schoon.

In de wereld hebben bijna 1,5 miljard mensen **geen of ongezond drinkwater**. Steeds meer water is vervuild. Vervuild water verspreidt ziektes. Alle landen waar een rivier doorheen stroomt, moeten meewerken aan het schoner maken van de rivier.

In droge gebieden gebruiken boeren rivierwater voor **irrigatie**. Hierdoor kunnen er dadels, gierst en groenten worden verbouwd.

Rivieren worden ondieper en overstromen vaker. Op hellingen waar veel bomen zijn gekapt, zoals in de Himalaya en Indonesië, houden de boomwortels de grond niet meer vast. De modder spoelt met het regenwater weg en komt in een rivier. Daar zakt de modder naar de bodem.

Een heel hoge golf uit zee heet: **een vloedgolf**. Deze ontstaat door een aardbeving of een orkaan. In 2004 maakte een **tsunami** duizenden slachtoffers in Zuidoost-Azië.

De **orkaan** Katrina verwoestte in 2005 de stad New Orleans in de VS.

In 1953 was er in Nederland een watersnoodramp, door een **harde storm**. De komende 100 jaar wordt de kans op over-

stromingen groter, omdat **het zeewater stijgt**. Het wordt op aarde steeds warmer, waardoor het Zuidpoolijs en gletsjers smelten.

3 Oorlog en ruzie

De rivier **de Eufraat** stroomt door Turkije, Irak en Syrië. In Turkije is de enorme Atatürkdam gebouwd voor elektriciteit. Irak en Syrië krijgen hierdoor minder water, waardoor de opbrengst van de landbouw daalt. De landen zijn boos op Turkije.

In Israël hebben de Joden en Palestijnen al jaren ruzie. Israël heeft **land** afgepakt van de Palestijnen. Israël heeft een watertekort door droge winters en hete zomers. Soms sluit de regering van Israël de waterleidingen naar de Palestijnse gebieden af.

Er zijn verschillende **godsdiensten** op de wereld: het Jodendom, het Christendom en de Islam. Deze geloven hebben verschillende regels hoe mensen moeten leven. Daardoor ontstaan soms problemen.

Meer dan de helft van alle **olie** komt uit het Midden-Oosten. Vrede in het Midden-Oosten is voor alle landen belangrijk. Onder het Noordpoolijs zit een grote voorraad olie en gas in de grond. Als het ijs verder smelt, wordt boren naar olie minder moeilijk. Rusland, Canada, de VS en Groenland willen er allemaal op zoek gaan naar olie.

Afrika is het werelddeel met de meeste oorlog. In het verleden trokken Europese landen **grenzen** op de kaart en maakten nieuwe landen.

Tussen 1950 en 1960 werden bijna alle Afrikaanse koloniën onafhankelijk. De westerse regeringen vertrokken, maar Afrikaanse stammen waren niet gewend om zelf hun land te besturen. Het was niet duidelijk **wie de baas was en van wie alles in het land was**. In veel landen ontstond onrust, soms zelfs oorlog.